

VERVAGENDE GRENZEN - EUROPESE SUPREMATIE ? TAALPOLITIEK EN EUROPA.

Prof. Matthias E. Storme
Hoogleraar KU Leuven, advocaat te Brussel
Voorzitter “Verbond der Vlaamse Academici”

SAMENVATTING IN STELLINGEN

1. Jede Sprache ist unmittelbar zu Gott : elke taal heeft een intrinsieke waarde. De veelheid van talen is een rijkdom, zoals de veelheid van culturen in het algemeen.

2. Culturele verscheidenheid heeft belangrijke functies voor de mensheid (mededinging, identifikatie) en moet bevorderd worden. Mensen zullen zich altijd differentiëren en oor zover dit niet gebeurt op basis van “natuurlijke” (biologische) onderscheidingen zullen zij culturele onderscheidingen scheppen.

3. In onze tijd en beschaving is taal de belangrijkste faktor van identifikatie (zij het vanzelfsprekend niet de enige), en dit zowel op het niveau van een cultuur / natie als lokaal. Dit is niet altijd en overall even sterk zo vroeger en elders bv. is godsdienst enorm belangrijk). Dit heeft te maken met de toegenomen “publieke” rol van de taal en “privatisering” van bv. godsdienst.

4. Culturele en taaldiversiteit vereist “grenzen” of een andere vorm van bescherming : *entre le fort et le faible, c’est la liberté qui opprime et la loi qui libère*. Elke natie het recht zijn culturele identiteit, taal inbegrepen, te verdedigen en dit wordt ook door het europees en internationaal recht erkend. Dit recht mag niet op onevenredige wijze worden uitgeoefend. Evenredigheid hangt af van de beschermingsnood van een taal. Het evenredigheidsbeginsel kan ook geschematiseerd worden als een onderscheid tussen het “publieke” en het “private” niveau van cultuur.

5. Voor zover culturele elementen op het publieke niveau zich bevinden, kan er nooit een onbeperkte meertaligheid zijn (wel op het private niveau). Ten aanzien van de overheid is het taalgebruik steeds tot één of meerdere beperkt. Voor zover overheidsgeld wordt gebruikt voor cultuur, godsdienst e.d. gelden er steeds normen (representativiteitsvereiste voor erkenning enz.). het kan dus nooit gaan om zuiver individuele rechten, maar in zekere zin enkel om “kollektieve”. Dit is anders op het private niveau.

6. Homogeniteit van de publieke cultuur (ongeacht of die op taal of andere factoren is gebaseerd) is een enorm belangrijke faktor van democratie. het democratisch functioneren van een politieke gemeenschap vereist een voldoende groot cultureel draagvlak (geen staat zonder staatsvolk).

7. In welke mate meerdere culturen op één grondgebied dienen te worden erkend (in de zin kollektieve rechten of erkenning op het publieke niveau) hangt van meerdere factoren af, hoofdzakelijk drie : 1° de samenstelling bevolking (kwantiteit), 2° de beschermingsnood van de minderheidscultuur (die kleiner is naarmate zij buiten het gebied kunnen terugvallen op een sterke cultuur), en 3° de autochtonie (geschiedenis). Minderheden hebben sterkere aanspraken naarmate ze autochtoner zijn (bv. indianen, aboriginals, in het algemeen alle in de loop der geschiedenis op een bepaald territorium in een minderheid gedrukte volkeren). Men kan weliswaar niet onbeperkt teruggaan in de geschiedenis, maar geschiedenis is wel mede bepalend.

Toepassing op België : verdediging van de strikte handhaving van de 4 taalgebieden.

8. Kulturele identiteit bestaat vanzelfsprekend op meerdere niveau's (lagen). Niet elke kultureel gedifferentieerde groep heeft de aspiratie een natie te zijn. In onze beschaving en tijd valt de nationale identiteit grotendeels (niet uitsluitend) samen met de taalgroep (vgl. hoger). Tweektalige naties kunnen overleven wanneer de hele groep zich tot die tweetaligheid bekennt of altans een gemeenschappelijke cultuur heeft; zij zijn gedoemd min of meer te verdwijnen wanneer het eigenlijk om twee eentalige naties gaat (Tsjecho-slowakije, België, Canada).

9. Het blijft zoeken naar de meest evenwichtige vorm van "tolerantie" tussen verschillende culturen. daarvoor bestaan er geen absolute oplossingen. Cfr. de modellen van Walzer. Het Franse model (volkomen homogeniteit van de publieke cultuur / absoluut territorialiteitsbeginsel / geen kollektieve rechten) is te éénzijdig. Andere modellen ook. De oplossing is een beperkt zelfbestuur van de subkultuurgemeenschappen (kerkgemeenschappen, lokale gemeenschappen, enz.). Dit impliceert noodzakelijk een recht op diskriminatie in die zin dat leden van de verschillende autonome groepen niet kunnen klagen dat ze door hun eigen groep anders worden behandeld dan leden van de andere groep door hun groep (vgl. rechtspraak Arbitragehof). Beperkingen aan individuele rechten blijven daarbij vanzelfsprekend onderworpen aan het evenredigheidsbeginsel.

10. De verscherping van kulturele tegenstellingen is niet zozeer het gevolg van te weinig contact tussen culturen, als juist van het toegenomen contact. Ook hier zijn er geen absolute oplossingen, maar het verlenen van autonomie aan de verschillende gemeenschappen is zeker een belangrijk middel.

11. Inspraak in publieke aangelegenheden (m.b. actief kiesrecht) dient afhankelijk te zijn van functionele en/of kulturele elementen. Een natie heeft het recht om (actief) kiesrecht te koppelen aan kennis van de bestuurstaal of één van de bestuurstalen (in streken met meer dan één bestuurstaal, bv. Brussel). Dit is ook niet in strijd met het europees recht, en de Vlamingen zijn in de zaak van het kiesrecht op dit punt bedrogen.

12. Om openbare functies te kunnen uitoefenen - inbegrepen verkozen mandaten - dient men te kunnen functioneren in de bestuurstaal, en in meertalige gebieden in elk van de bestuurstalen.

13. De kulturele exceptie in het europees recht moet worden versterkt. Zoals in de economische sfeer mag de individuele vrijheid worden beperkt wanneer er een te grote machtspositie uit voortvloeit.

Brussel, 10 februari 1999.